

ЛЕГИТИМНОСТ ДРЖАВНЕ ВЛАСТИ 1. ПОЈАМ И КАРАКТЕРИСТИКЕ ЛЕГИТИМНОСТИ

Држава је једна принудна организација или, како се то обично каже, организација која располаже монополом принуде (силе) путем које може од својих грађана да захтева да нешто чине или не чине или, још тачније, да се понашају у духу правила која она прописује. Од како је настала па до данас, она се увек суочавала са моралном и политичком дилемом одакле потиче њено право да заповеда људима или да према њима примењује мере принуде. Јер употреба силе је неморална и недопуштена и, по Слободану Јовановићу, допушта се само изузетно и то по нарочитом правном основу. Ако тог основа нема, њена принуда над људима ће бити голо насиље па ће тако и сам њен опстанак да дође у питање. Пошто држава није обична, већ принудна организација која се служи принудом и насиљем-средствима која су у односима са људима недозвољена, то је и позвана да оправда себе и принуду коју употребљава. То оправдање државе и њене власти се уобичајено назива легитимност (легитимитет) при чему треба да се разликује од језички (терминолошки) блиског појма легалитета који значи нешто друго. Легитимност је пре свега политички и социолошки а не правни појам и све државе, хтеле то или не, морају да се суоче са овим питањем и проблемом. О легитимности постоје различите дефиниције и гледања и у њима се огледа и сва сложеност феномена владања, власти, правде и демократичности (недемократичности) једног политичког поретка. У једном више етичком (па донекле и правном) смислу, легитимност би била повезана са идејом права, правичности и правде. Она би значила такво стање у друштву, такав друштвени поредак где влада хармоничност и где се поштују овакве општепризнате вредности или би претпостављала усклађеност политичке власти са принципима који су општеприхваћени у оквиру једне политичке заједнице. Као потпунија и одређенија може да се узме и дефиниција по којој је легитимност способност система (државе) да створи и одржи веру да су постојеће политичке институције најподесније за дато друштво. Као што је модерна држава (XVI века) изведена из идеје и теорије суверености, тако је и нужно идентификована и поистовећена и са принципом легитимитета. Зато се легитимност најпре поставила као политички и социолошки проблем онда када је настала грађанска (буржоаска) држава мада зачетке легитимности можемо да тражимо много раније, па и у државама које нису спојиве са њом. У ствари, сваки политички поредак, па и онај сурови (деспотски) подразумева да управљачи-властодршци, осим силе и страха својим поданицима намећу и одређену